

BIBLIOTECA LITERATURII POLONE

Krzysztof Karasek

PENTRU CINE
TAC CLOPOTELE

Antologie lirică

Selecție, traducere și prefață de Constantin Geambașu

¹⁶ Grzegorz Kociuba, *Krzysztof Karasek o związkach eremity i rozbitka*, „Pobocza”, 2007, nr. 3 („Poezia lui Karasek se situează într-o densă rețea de raportări culturale și literare”).

¹⁷ J. Drzewucki, *op. cit.*, p. 111.

¹⁸ T. Różewicz (1921-2014), remarcabil poet și dramaturg polonez, care a contribuit în opera sa la remodelarea limbajului. Vezi și antologia *Poem deschis*, traducere și prefață de C. Geambașu, București, Humanitas, 2014.

¹⁹ Wisława Szymborska (1923-2012), cunoscută poetă poloneză, Laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1996). Vezi și antologia *Versiunea întâmplărilor*, traducere și prefață de C. Geambașu, versificare de Passionaria Stoicescu, București, Tracus Arte, 2018.

²⁰ J. Drzewucki, *op. cit.*, p. 113.

²¹ Vezi și Jacek Hnidiuk, *Wiatrołomy*, „Nowe Książki”, 2011, nr. 9.

CUPRINS

5 Krzysztof Karasek sau poezia sub semnul interogației

LEGĂTURĂ SFÂNTĂ (2007)

21 Despărțirea de toamnă
 22 Legătură sfântă
 25 Două fraze și jumătate despre poezie
 27 Mâncătorul de stele
 28 Despre o temă a lui Sofocle
 31 Laudă poeziei
 33 Lecția de lirică
 34 Moartea fluturelui
 35 Novalis
 38 Psalm pentru cei care se scoală în zori
 39 Cântecul celei mai mari taine
 40 Moartea

- 42 Cântec pentru Marta
- 44 Scrisoare din Toscana
- 46 Cântec al șamanilor despre putere
- 47 Despre infinit
- 48 Soarele orb al copilăriei
- 49 Omul din afară, omul din interior
- 51 Râvnesc întunericul luminând
- 53 Wahrheit und Dichtung

COPACI DOBORÂȚI DE VÂNT (2011)

- 59 Limbajul corpului
- 61 Teologia visurilor
- 63 Copaci doborâți de vânt
- 65 Republica slovelor
- 67 Arta de a cheli

BUCURIA CUNOAȘTERII (2015)

- 71 De profundis
- 74 Întâlnire
- 75 Propeller
- 78 Stela viselor

- 79 Predator
- 81 Glenn Gould la pian
- 84 Bucuria cunoașterii
- 86 Cheie pentru toamnă
- 88 La răscruce
- 90 Pe canapeaua unui psihanalist
- 93 Gânduri despre evoluția șofranului
- 94 Sărutul transcendentului
- 95 Laudă poeziei
- 97 Kafka
- 99 Cântecul călătorului

A VENIT OMUL SĂ BICIUIASCĂ MAREA (2017)

- 103 Absentia anima
- 106 Acum știu
- 107 Mărturisire
- 108 Cuvinte, semne
- 110 Forme
- 111 Nordul în grădina binelui și a răului
- 113 Oul Fabergé
- 115 Imperiul empiric

- 117 Poeți noi
- 119 Cineva scrie o scrisoare Nimănu
- 121 Despre libertatea cuvântului
- 122 Acoperișul
- 123 Puterea logosului
- 124 Anii de ucenicie ai lui Wilhelm Meister
- 126 Exerciții din Pascal
- 127 Ceremonii funerare
- 129 Scrisoare de la un prieten care de câțiva ani crește în pământ
- 131 A citi până la capăt
- 132 Cărțile sunt orașe care vorbesc
- 134 Grădina neglijențelor
- 135 Kabir
- 136 Basho, sub salcie
- 137 Pentru cine tac clopotele
- 139 Traducerea ultimelor cvartete ale lui Beethoven
- 141 Nașterea eroului
- 142 Tratat despre necesitatea existenței

LEGĂTURĂ SFÂNTĂ (2007)

- 117 Poezii noi
- 119 Cineva scrie o scrisoare Nimăneai
- 121 Despre libertatea civilității
- 122 Acoperișul
- 123
- 124 Anul de ucenicie al lui Wilhelm Meister
- 126
- 127 Cerească funcționar
- 129 Scrisoare de la un prieten care de câțiva ani crește în păraânt
- 131 A citi până la capăt
- 132 Cărțile sînt orașe care vorbesc
- 134 Grădina neglijențelor
- 135 Kabir
- 136 Basho, sub salcie
- 137 Pentru cine mă clopotește
- 139 Traducerea ultimelor cvartete ale lui Beethoven
- 141 Nașterea croului
- 142 Tratat despre necesitatea existenței

Despărțirea de toamnă

Într-o singură noapte copacii au încărunțit
nu mai stau în uniforme verzi, în șir
ca soldații așezați pentru măcel
Iată salută
vara ce se duce, soarele de toamnă
se retrage pe un nor, iar în firidele dintre nori
ultimele flăcări – aruncarea zarurilor
sau a sulitei lui Apolo – fumul
primelor focuri de câmpie, al rugurilor
pe care ard ochii noștri
O, căldură a mâinii vizibile, lumină ruptă
din frunza bătrânei alianțe
cât de mult îmi lipsești
când știu că trebuie să te păstrez
până la vara următoare
2. IX 1989

Legătură sfântă

Pe drumul de câmpie, ce deschidea pădurea
în timpul caniculei din vara trecută,
eram singurul călător care se strecura pe jos
de-a lungul potecii cu țărână ca un melc
printre rămășițele soarelui de septembrie.
Rareori treceam pe lângă
cei ce se întorceau de la câmp, cu coase
și coșuri pline cu fructe, pe lângă vaci
ce se înșirau agale sau pe lângă vreo căruță
scârțâind, când plină cu snopi, când goală,
hurducăind de la scările înnegrite
așezate în părțile laterale,
cu un căruțaș adormit.

Mai departe, după ce dispăreau oamenii,
vacile și căruțele trase de cai,
și când obosit m-am așezat în liniștea
serii ce se înălța peste câmpuri, pe un bolovan cenușiu,
am văzut deodată, în apropiere,
lângă un copac un bătrân cărunt cu un câine
la picioare, stătea ostenit
pregătind ceva de mâncare pentru mațele flămânde.
Pe iarbă, lângă el, era așezată o batistă,

Iar pe ea un codru de pâine și o bucată de cârnat,
rupea din pâine cu mâinile noduroase
și băga în gura animalului care la fel de bătrân
ca și el sau poate obosit de căldură
privea încrezător în ochii stăpânului său,
apoi mestecând se uita înainte
de parcă dorea să-și sprijine ochii de un peisaj.

Liniștea duduia ca în noapte, după cântecul
privighetorii ascunse printre tufișuri,
strălucea lumina, strălucea soarele,
dar cel mai mult această clipă neobișnuită.
Așadar, privindu-i, m-am gândit
că am devenit zălogul unei legături sfinte
unind tot ce trăiește în cercul naturii;
în ochi se contura viziunea acestei comunități,
ceea ce în privire nu este năluca,
un semn cum să trăiesc chiar eu. Cum a fost și cum este.
Și cum ar trebui să fie, ca viața sfințită
ce s-a întins în fața mea aici, pe iarbă,
ca batista Veronicăi, să-și dezvăluie
sensul său ascuns.

Era o sărbătoare a ochilor și o sărbătoare pentru
sentimente sfinte, care trezite în mine
arătau adevărul unei epifanii spontane,
așa este cum văd acum și așa ar trebui să fie,
așa ar trebui să trăiesc: în ritmul ochilor mei,
lângă copacul cerului și al acestei comunități
cu oameni, câini și pământ.

Eu sunt câinele și eu sunt bătrânul,
 stau lângă drum și eu sunt drumul.
 Sunt cârnatul degerat în mațele
 câinelui și ale bătrânului flămând, sunt cerul,
 care își apleacă deasupra lor
 fruntea obosită a zilei toropitoare.
 Și ochiul soarelui sunt, care își rânjește orbita
 în ciuda verii și în ciuda nopții,
 ce curge șiroaie din denumirile întunecate.
 Ochiul respectă și păstrează în sine
 această legătură sfântă
 ca plata pentru o dragoste a orelor paralizate,
 ale căror sfințenie și frumusețe mi s-au dezvăluit
 în lumina bruscă a privirii acestei veri târzii,
 printre câmpii, toropeală, liniște și culori ale cerului;
 în trezirea deodată a spiritului adormit,
 ce a văzut adevărul; a frazei adormite,
 care s-a înțeles pe sine.

Așadar m-am ridicat puternic prin trezirea bruscă,
 prin privirea deodată a ceea ce e de văzut,
 Doamne ajută! I-am spus bătrânului, am mângâiat câinele,
 iar apoi am pornit mai departe
 purtând în ochi această imagine plină de frumusețe,
 ca pe o ostie pe limbă, digerată cu inima.

3 XII 1989, Kazimierz Dolny

Două fraze și jumătate despre poezie

Lui Zbigniew Herbert
 la a șaptezecoa aniversare

1

Poezia înseamnă un ciob de lumină
 care s-a fixat în ochi
 și privește – panoramic – lumea
 și pe sine
 Mai întâi vede colina
 apoi vrăbiile pe creangă, în sfârșit
 câmpul bătătorit de marșul armatelor

La sfârșit se vede pe sine
 stând pe un gard, colina
 se târăște în urma lui, lanul de armată
 se îndoiaie sub seceră

2

Descrierea copacului este descrierea ploii
 descrierea ploii este descrierea râului
 Descrierea râului este descrierea lui Dumnezeu

care s-a arătat în nor
și se îndreaptă spre mare
(este țărnul acestui trup)

3

Totul se relevă prin opoziție,
prin ce se relevă revelația?
Printr-o contradicție evidentă

Mâncătorul de stele

Cântec pentru Marta

Există ferestre dar nu este ușă
Este tavan dar nu e podea
Cineva întreabă dar nimeni nu răspunde
Dacă bufnița este fiica brutarului?

Există oglindă dar nu este chip
Este fereastră dar nu există peisaj
Simțurile s-au risipit
Totul este separat și împreună

Crește piatra sub limbă și piatra sub tălpi
Piatra în văzduh și piatra plămânilor
Avalanșa mă smulge sunt avalanșă
Smulge totul și mă rostogolesc cu muntele

Cine s-a oprit în fața casei? Cine bate la fereastră?
O ramură? Corbul lui Poe? Sau gheara vântului?
Vrăjitoarea a zburat pe mătură Stau
Pustiu în prag și înghit o stea

17 VII 1990

Despre o temă a lui Sofocle

Nopți lungi. Zile pustii.
 N-am văzut prea multe.
 Un iepure în câmpul deschis. Pe scut. Lumina dimineții
 când dincolo de fereastră se arată picătura sărată a soarelui.
 Ce vedeau ochii nu era
 ce aduimea sufletul.
 N-am cunoscut prea multe.
 Cuvântul scris. Învăluit în giulgiul
 comparațiilor moarte.
 Câteva dorințe. Mărșăluiri
 din casa sclaviei.
 Și reîntoarceri.
 Pe furiș
 ca fiul risipitor,
 N-am realizat prea multe,
 mâini goale. Câini credincioși, adormiți
 pe genunchii destinului.
 Paie sub șapcă
 lipsite de grăunțe.
 Ușa am lăsat-o deschisă.
 Dar vocile nopții

m-au ademenit din casă
 și m-au împins în golul
 dimineții; m-am lăsat dus.
 Nu țin minte prea multe. O dâră îngustă sub ușă,
 când afară e ger,
 iar zăpada viscolită pătrunde în casă.
 Dâră de lumină
 ce se târăște sub prag,
 când întunericul se lasă
 și călătorul se ține scai de o rază;
 raza care îl sapă pe dinăuntru,
 raza care îl ademenește,
 raza care îl duce
 ca un laser
 spre o lume necunoscută; care
 – probabil, probabil – nu-l va părăsi,
 nu-i rătăcește drumul, îl va conduce
 singurul prieten
 spre un spațiu locuit.

Nu există iertare
 Copil întunecat, însângerat
 te strecuri prin ceață.
 Arbore mut. Mâncat
 de carii.
 Bătut de ciocănitoare.
 Unde te duci arbore? Spre ce
 crești (dacă crești?)
 Lăstari verzi.